

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΓΕΩΡΓΟΥΛΗΣ ΩΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Ἐν τῷ μετὰ χειρᾶς τιμητικῷ τόμῳ διὰ τὸν κορυφαῖον Ἑλληνα ἐπιστήμονα Κ. Δ. Γεωργούλην ἐξητάσθη ἡ πολλαπλῆ τοῦ ἀνδρὸς σπουδαιότης καὶ ἡ πολυσχιδῆς δρασίς καὶ ὡς φιλολόγου καὶ ὡς φιλοσόφου καὶ ὡς διδασκάλου καὶ ὡς συγγραφέως καὶ ὡς ἐρευνητοῦ καὶ ὡς ἀνθρώπου τοῦ πνεύματος καὶ ὡς Γεν. Γραμματέως τοῦ Ὑπουργείου τῆς Ἐθν. Παιδείας. Εἰς δὲ τὸν ὑποφαινόμενον εὐτυχῆσαντα νὰ γνωρίσῃ καὶ προσωπικῶς τὸν ἐπιφανέστατον ἄνδρα ἀπὸ τοῦ 1950 περίπου καὶ δὴ καὶ νὰ συνεργασθῇ μετ' αὐτοῦ εἰς διαφόρους τομεῖς ἔλαχεν ὁ κλῆρος καὶ τὸ καθῆκον νὰ τὸν ἐξετάσῃ ἐν ὀλίγοις ὡς χριστιανὸν ἐπιστήμονα.

Ναί, ἦτο πράγματι χριστιανὸς ὁ Κ. Γεωργούλης, χριστιανὸς οὐχὶ κατὰ συνθήκην καὶ ὀνόματι μόνον, ἀλλὰ καὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ καὶ γραφίδι. Καθ' ἃς ἔχω συγκεντρώσει ἀπὸ στενοὺς φίλους τοῦ πληροφορίας, κατήγετο ἐκ θρησκευτικῆς οἰκογενείας τῆς Καλαμάτας καὶ δὴ ἐκ πατρὸς λίαν θεοσεβοῦς, τοῦ ὁποῖου τὴν ἀρετὴν ὄχι μόνον ἐκληρονόμησεν διατηρήσας αὐτὴν καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τῆς νεότητός του, ἀν καὶ εἶχε τότε ὑποστῆ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν ἰδεῶν τοῦ Ἄλ. Παπαναστασίου. Μετὰ τὴν ἀποπεράτωσιν τῶν σπουδῶν του ἐν τῇ Φιλοσοφικῇ Σχολῇ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, τῆς ὁποίας ἀνηγορεύθη καὶ ἀριστοῦχος διδάκτωρ, μετεξεπαιδεύθη ἐν Γερμανίᾳ πλησίον ἐπιφανῶν φιλοσόφων καὶ φιλολόγων, ὡς ὁ Nik. Hartmann, ὁ W. Jaeger, ὁ Ed. Husserl καὶ M. Heidegger. Παραλλήλως πρὸς τὰς σοσιαλιστικὰς ἰδέας, ἃς ἔτρεφεν ἤδη κατὰ τοὺς χρόνους τῆς ἐπιστημονικῆς του συγκροτήσεως. ἦτο ἀφωσιωμένος μέχρι τῶν πρώτων ἐτῶν τῆς Ε' δεκαετηρίδος τοῦ αἰῶνος ἡμῶν εἰς τὸν δημοτικισμόν, εἰς τὴν γλῶσσαν τοῦ ὁποῖου ἔγραψε καὶ τὰ πρώτα ἔργα του, ἐν οἷς καὶ τὰ «Ἀριστοτέλους Πρώτη Φιλοσοφία», καὶ «Πλάτωνος Πολιτεία», ἐνῶ ἤδη ἀπὸ τοῦ 1951 ἅπαντα τὰ δημοσιεύματά του ἐγράφησαν εἰς τὴν ἀπλῆν καθαρῆσαν. Τοῦ σεβασμοῦ καὶ τῆς ἀγάπης του πρὸς τὴν πάτριον χριστιανικὴν πίστιν μοῦ ἐδόθη πολυλάκις ἡ εὐκαιρία νὰ λάβω δείγματα καὶ δὴ ἐκ τῆς προθυμίας του, ὅπως ἐνισχύῃ τὸ Ἀ' Νυκτερινὸν Γυμνάσιον τῆς Χριστιανικῆς Κοινωνικῆς Ἐνώσεως ἤδη ὡς Γυμνασιάρχης τοῦ Δ' Γυμνασίου Ἀρρένων, ὅτε προθύμως παρεῖχε τὰς αἰθούσας του διὰ τὴν λειτουργίαν τοῦ ἐν λόγῳ Γυμνασίου, τοῦ ὁποῖου πάντοτε προθύμως παρηκολούθει καὶ τὰς μαθητικὰς ἐκδηλώσεις κατὰ τὸν ἑορτασμόν τῆς ἑορτῆς τῶν γραμμάτων ἐπὶ τῇ μνήμῃ τῶν Τριῶν Ἱεραρχῶν χειροκροτῶν ζωνηρῶς τοὺς μα-

θητάς ἐν τῇ αἰθούσῃ τῆς Ἐταιρείας τῶν Φίλων τοῦ Λαοῦ. Ἐκτός δὲ τούτου ἐκθύμως ἐνίσχυσε τὴν παρὰ τοῦ ὑποφαινόμενου αἰτηθεῖσαν ὑλικὴν ἐκ μέρους τοῦ Κράτους ἐνίσχυσιν διὰ τὴν ἐπὶ τῆς Πρυτανείας μου διοργάνωσιν Συνεδρίου τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ Πολιτισμοῦ κατὰ Μάϊον τοῦ 1956, εἰς τὸ ὁποῖον Συνέδριον ἔκαμε καὶ περισπούδαστον ὁμιλίαν περὶ Τέχνης. Κατὰ τὸν χρόνον μάλιστα ἐκεῖνον διωργάνωσε καὶ τὴν Ἑλληνικὴν Φιλοσοφικὴν Ἐταιρείαν, εἰς τὴν ὁποίαν εἶχε τὴν καλωσύνην νὰ μύσῃ καὶ τὸν ὑποφαινόμενον, ὡς καὶ τὸν ἀξιότιμον νῦν Ὑπουργὸν τῆς Παιδείας. Ἡ μετὰ τοῦ Κ. Γεωργούλη στενὴ συνεργασία μου ἐσυνεχίσθη ἀδιακόπως μέχρι τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐκδηλωθεῖσα καὶ εἰς τὴν διοργάνωσιν τοῦ Συνεδρίου τῆς Ἐταιρείας Ἑλλήνων Θεολόγων, ὡς καὶ εἰς τὰ ἐτήσια Συνέδρια λειτουργῶν Μέσης καὶ Στοιχειώδους Ἐκπαιδεύσεως τὰ διοργανούμενα ἀπὸ τοῦ 1960 ὑπὸ τοῦ Συλλόγου Ἐσωτερικῆς Ἱεραποστολῆς τοῦ Ἀγ. Βασιλείου. Δὲν λησμονῶ μάλιστα τὴν προθυμίαν του νὰ κάμῃ δύο ἀνακοινώσεις περὶ τῆς διδασκαλίας τῶν Θρησκευτικῶν μαθημάτων ἐν τῷ Θεολογικῷ Συνεδρίῳ τοῦ 1963. Ἰδιαιτέρως δὲ ὁ θεολογικὸς κόσμος δὲν θὰ λησμονήσῃ ποτὲ τὸν ζῆλον καὶ τὸν ἐνθουσιασμόν, μετὰ τοῦ ὁποῖου ὁ ἀείμνηστος οὗτος τοῦ Γένους Διδάσκαλος τὸν ὑπεστήριξε κατὰ τῆς ἐπιδιωκομένης τότε μειώσεως τῶν ὥρων τῆς θρησκευτικῆς διδασκαλίας καὶ εἰς ἄλλας περιπτώσεις. Ἀλλὰ τὸ θέμα ὁ Γεωργούλης ὡς Χριστιανὸς συγγραφεὺς καὶ παιδαγωγὸς χρῆζει, νομίζω, εὐρυτέρας ἐπεξεργασίας, ἥτις ἐλπίζω ὅτι δὲν θὰ βραδύνη νὰ ἀναληφθῇ ὑπὸ τινος τῶν θεολόγων.

Ὅμως ὁ Γεωργούλης δὲν ὑπῆρξε χριστιανὸς ἐπιστήμων μόνον κατὰ τὴν θεωρίαν, ἀλλὰ ἡ ἀκτινοβολία του ἐξεδηλοῦτο ὄχι μόνον εἰς τὰς ἰδιωτικὰς ἀναστροφάς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὰς δημοσίας αὐτοῦ ὁμιλίας ἐπὶ παιδαγωγικῶν ζητημάτων καὶ δι' ὅλου τοῦ ἰδιωτικοῦ του βίου, ζῶντος ἐν παραδειγματικῇ λιτότητι καὶ ἀπλότητι, μὲ μετρημένους τοὺς λόγους του καὶ προσπαθοῦντος νὰ μὴ ἀφίσταται ἢ πρᾶξις του ἀπὸ τὴν θεωρίαν. Ἐπὶ πλέον δὲν πρέπει νὰ λησμονηθῇ ἡ πολυτιμὸς συνεργασία τοῦ ἀνδρὸς καὶ μετὰ τῆς πολυτόμου Θρησκευτικῆς καὶ Ἠθικῆς Ἐγκυκλοπαιδείας, ἥτις περιέλαβε καὶ πολλὰ σπουδαιότατα ἄρθρα του τοῦ θεολογικοῦ τομέως, ὡς καὶ ἡ πεντάτομος «Παιδαγωγικὴ Ἐγκυκλοπαιδεία», τῆς ὁποίας ἡ ἀνωτάτη ἐπιστημονικὴ ἐποπτεία εἶχεν εἰς αὐτὸν ἀνατεθῆ ὑπὸ τῆς ἀρμοδίας ἐπιστημονικῆς ἐπιτροπῆς αὐτῆς.

Συνοψίζων τ' ἀνωτέρω λεχθέντα δύνάμαι νὰ εἶπω ὅτι ἐν τῷ προσώπῳ τοῦ Κ. Γεωργούλη οὐ μόνον ἡ Θεολογία, ἀλλὰ καὶ ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία ἐστερήθη πολυτιμοτάτου φίλου καὶ συνεργάτου, τοῦ ὁποῖου τὰ ἔργα θὰ ἀποτελοῦν καὶ ἐν τῷ μέλλοντι σπουδαιότατον ὁδηγὸν εἰς τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὰ χριστιανικὰ γράμματα καὶ τὴν διαπαιδαγώγησιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας.